„SPRAWDZANIE MOŻE PEŁNIĆ FUNKCJĘ TWÓRCZĄ W PRZYPADKU, KIEDY INFORMACJĄ ZWROTNĄ DLA UCZNIA I NAUCZYCIELA NIE JEST JEDYNIE OCENA, LECZ WSKAZANIE NA TO, CO JEST ZROBIONE DOBRZE, A CO ŹLE I WYMAGA JESZCZE NAUKI, ABY WYNIKI BYŁY LEPSZE”

JUDITH MARGUAND

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO W KL. IV-VI

OPRACOWANY NA PODSTAWIE:

1. **ROZPORZĄDZENIA MEN Z DNIA 30.04.2007R. W SPRAWIE WARUNKÓW I SPOSOBU OCENIANIA, KLASYFIKOWANIA I PROMOWANIA UCZNIÓW.**
2. **PODSTAWY PROGRAMOWEJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH.**
3. **PROGRAMU NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO.**
4. **WSO W SP NR 5 W WIELUNIU.**
5. **MATERIAŁÓW WYPRACOWANYCH NA ZAJĘCIACH WARSZTATOWYCH W ODN W SIERADZU.**
6. **WŁASNYCH DOŚWIADCZEŃ W PRACY Z UCZNIAMI.**

WDROŻYŁA DO REALIZACJI
MARIOLA SZCZEPAŃSKA
MAŁGORZATA BIAŁAS

Celem nauczania języka polskiego w szkole podstawowej jest:
- wyposażenie uczniów w niezbędne wiadomości o budowie i funkcjonowaniu języka jako narzędzia porozumiewania się i tworzywa literatury;
- kształcenie umiejętności posługiwania się mówioną i pisaną odmianą języka;
- kontynuowanie kształcenia rozpoczętego w klasach I-III;
- rozpoznawanie zainteresowań, potrzeb językowych i czytelniczych uczniów w celu doboru odpowiednich treści i materiałów oraz działań edukacyjnych;
- praktyczne uczenie języka poprzez jego używanie dla określenia otaczającej rzeczywistości oraz dla nazywania przeżyć związanych z odbiorem poznanych tekstów kultury i historii;
- kształcenie samodzielności i niezależności w myśleniu i działaniu w celu twórczego reagowania na rzeczywistość, poznawania, przeżywania, rozumienia, komentowania literatury oraz innych teksów historycznych i tekstów kultury;
- wprowadzenie uczniów w tradycje narodu, kultury i języka ojczystego;
- wzbogacenie w wiedzę o człowieku, życiu i świecie z perspektywy
- współczesności i tradycji, a także w odniesieniu do kultury regionalnej;
- przekonanie o potrzebie respektowania zasad społecznego współżycia;
- stosowanie zasad ortograficznych i interpunkcyjnych;
- wygłaszanie z pamięci tekstów z właściwą intonacją i interpretacją głosową;
- korzystanie z zasobów bibliotecznych, w tym ze słowników, encyklopedii i innych źródeł informacji;
- wzbogacenie osobowości ucznia, kształtowanie jego wrażliwości humanistycznej oraz hierarchii wartości moralnych i estetycznych;
- integrowanie różnych doświadczeń kulturowych;
- przygotowanie do gimnazjum.

I Zestawienie osiągnięć uczniów podlegających sprawdzaniu i ocenianiu na lekcjach języka polskiego w klasach IV-VI(w zależności od wymagań programowych do poszczególnych klas)

1. Wiadomości:

a) z zakresu języka:
- głoska,
- wyraz (budowa, odmiana, pisownia),
- wypowiedzenie,
- wypowiedź (tekst- mówiony, pisany),
- akt komunikacji językowej;

b) z zakresu kształcenia literackiego i kulturalnego:
- komunikacja literacka,
- fikcja literacka, obrazowość,
- wersyfikacja,
- język artystyczny i jego funkcje,
- genologia,
- znaki kultury,

- tradycja.

Kształcenie językowe	Kształcenie literackie i kulturowe
Głoska: - głoska, litera, sylaba, - akcent wyrazowy i zdaniowy, - rozbieżność między mówieniem a pisaniem. **Wyraz:** - budowa (podstawa, formanty- rodzaje), - tworzenie (różne sposoby), - odmiana:- formy czasowników zakończone na „no”, „to”- formy rzeczowników nazywające czynności, pojęcia, cechy, - przymiotnika, - liczebnika zbiorowego z rzeczownikiem, - nieodmiennych części mowy (przysłówek, przyimek, spójnik). **Wypowiedzenie:** - różne rodzaje podmiotów i orzeczeń, - zdanie pojedyncze, - zdanie złożone, - rodzaje zdań współrzędnie złożonych, - szyk wyrazów w zdaniu, - stosunki między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym. **Wypowiedź:** - teksty tworzone- notatka, streszczenie opis krajobrazu i dzieła sztuki, opowiadanie z dialogiem, list oficjalny, telegram, reklama, - różnice między językiem pisanym a mówionym. **Akt komunikacji językowej:** - komunikat, - kod, - nadawca, odbiorca, - reguły skutecznego porozumiewania się. **Ortografia- pisownia:** - przedrostków i przyrostków, - wyrazów zapożyczonych, - „nie” z różnymi częściami mowy,	**Komunikacja literacka:** - narracja, narrator, - podmiot mówiący, - sytuacja liryczna, - nadawca, adresat. **Fikcja literacka, obrazowość:** - świat przedstawiony a świat rzeczywisty, - wątek, akcja, fabuła, - fikcja literacka, - myśl przewodnia utworu (idea). **Wersyfikacja:** - wiersz sylabiczny, - wiersz wolny. **Język artystyczny i jego funkcje:** - przenośnia, - różnice między językiem potocznym a literackim. **Genologia:** - epika, liryka, dramat, wyznaczniki podstawowe, - nowela, - powieść i jej odmiany. **Znaki kultury:** - podstawowe tworzywo i środki wyrazu sztuki: teatr, film, telewizja (np. aktor, reżyser, scenograf, scenarzysta, kadr, plan filmowy, bohater, scena, akt), - czasopismo i jego rodzaje, - funkcja tekstów publicystycznych (np. wywiad, artykuł). **Tradycja:** - sztuka regionu i jej cechy charakterystyczne, - twórcy sztuki regionalnej.

- przyrostków złożonych. **Interpunkcja:** **-** przecinek w zdaniu pojedynczym, - przecinek w zdaniu złożonym, - przecinek w zdaniu złożonym współrzędnym (znajomość spójników), - cudzysłów w tytułach i cytatach.	

2. Umiejętności:
a) słuchania,
b) mówienia,
c) pisania,
d) czytania,
e) odbioru różnych tekstów kultury,
f) samodzielność.

Kształcenie języka: **-** wskazywanie odmiennych i nieodmiennych części mowy, - określanie ich form gramatycznych i funkcji składniowych, - stosowanie zdań zróżnicowanych pod względem budowy i celu wypowiedzi, - wykonywanie schematów składniowych zdań pojedynczych i złożonych, - stosowanie synonimów, - analiza słowotwórcza wyrazów, - tworzenie rodziny wyrazów, - rozróżnianie głosek, liter, sylab, - akcentowanie wyrazów i zdań, - stosowanie reguł skutecznego porozumiewania się.	**Czytanie i odbiór tekstów:** - głośne, płynne czytanie tekstów, - rozumienie tekstu czytanego cicho, - czytanie ze zwróceniem uwagi na sensy przenośne tekstów, - czytanie w celu znalezienia wskazanej informacji, - odczytywanie i rozpoznawanie cech charakterystycznych różnych tekstów kultury, - analizowanie i interpretowanie tekstów literackich i ponadliterackich. **Pisanie:** - doskonalenie znanych form wypowiedzi literackiej- dialog, list prywatny, opis przedmiotu i postaci, opis dzieła sztuki (obrazu), opowiadanie, relacje z wycieczki, plan, - redagowanie nowych form wypowiedzi literackiej- opowiadanie z dialogami, opis krajobrazu, notatka, streszczenie, - doskonalenie poznanych wcześniej form wypowiedzi użytkowych- życzenia, przepisy, instrukcja, zaproszenie, ogłoszenie, zaświadczenie, - redagowanie nowych form wypowiedzi użytkowej- telegram, reklama. **Słuchanie i mówienie:**

	- uważne słuchanie w celu zrozumienia treści różnych komunikatów, - budowanie spójnej i logicznej wypowiedzi na różnorodne tematy, - wygłaszanie różnorodnych tekstów, - dokonywanie prezentacji efektów pracy.

3. Wkład ucznia we własny rozwój:
a) systematyczność,
b) wytrwałość,
c) zaangażowanie,
d) indywidualność (oryginalność),
e) jakość wykonywanych prac (np. estetyka).
Ocenianiu podlegać będą:
- samodzielne gromadzenie i prezentowanie materiałów,
-systematyczność i wytrwałość,
- indywidualne podejście, własna inwencja,
- wyraźne zaangażowanie,
- jakość (rzetelność) wykonywanych prac,
- przyrost wiedzy i umiejętności uczniów (szczególnie tych z deficytami).

4. Umiejętność pracy w grupie:
a) stopień zaangażowania (aktywność),
b) umiejętność komunikacji (dyskutowanie, szanowanie poglądów innych, dążenie do kompromisów),
c) odpowiedzialność za wykonanie zadania,
d) podejmowanie rożnych ról w grupie.
Ocenianiu podlegać będą:
- umiejętność słuchania innych,
- szanowanie poglądów innych,
- zabieranie głosu,
- pomoc w podejmowaniu decyzji,
- stopień zaangażowania w pracę zespołu,
- podejmowanie różnych ról w grupie,
- odpowiedzialność za wykonanie zadania.

(Narzędzie badania- karta „Jak pracuję w grupie?)

Jak pracuję w grupie?

imię i nazwisko……
Zaznacz znakiem **V** wybraną rubrykę.

	Tak	Nie	Nie potrafię ocenić
Angażowałem się w pracę grupy.			
Zabierałem głos.			
Z uwagą słuchałem innych.			
Brałem udział w podejmowaniu decyzji.			
Pełniłem rolę w grupie.			
Akceptowałem zdanie innych.			
Czułem się odpowiedzialny za wykonanie zadania.			

II Metody sprawdzania i oceniania poszczególnych osiągnięć

1. Sposoby sprawdzania i oceniania osiągnięć:

a) pisemne:

- trzy prace klasowe w ciągu roku sprawdzające umiejętność dłuższej wypowiedzi, związanej z życiem ucznia, jego najbliższym środowiskiem oraz lekturą,
- dwa sprawdziany gramatyczne w ciągu roku sprawdzające wiadomości i umiejętności z zakresu nauki o języku,
- dwa testy w ciągu semestru rozumienia tekstu literackiego i nieliterackiego (użytkowy),
- dyktando 3x w semestrze,
- prace domowe (wg potrzeb),
- ćwiczenia językowe (wg potrzeb);

b) ustne:

-ocena za odpowiedź na lekcji,
- wygłaszanie tekstów (liryka, epika),
- prezentacja np. projektów indywidualnych i grupowych,
- test techniki czytania,
- sposób czytania różnorodnych tekstów.

2. Kryteria oceniania:

a) test dwupoziomowy (P, PP):

- **50%** spełnionych **wymagań podstawowych** to **stopień mierny,**
- **75%** spełnionych **wymagań podstawowych** to **stopień dostateczny**,
- **75%** spełnionych **wymagań podstawowych** oraz **50% wymagań ponadpodstawowych** to **stopień dobry**,
- **75%** spełnionych **wymagań podstawowych** i **75% wymagań ponadpodstawowych** to **stopień bardzo dobry**.

b) dyktanda:

bardzo dobry- bezbłędne, ew. 1 błąd drugorzędny,
dobry- 1 błąd ortograficzny (rażący),
dostateczny- 2-3 błędy ortograficzne (rażące),
mierny- 4-5 błędów ortograficznych (rażących),
niedostateczny- 6 i więcej błędów ortograficznych (rażących).

Błędy rażące:
- niepoprawna pisownia wyrazów z: ó, u, rz, ż, ch, h,
- niepoprawna pisownia wyrazów wielką literą,
- niepoprawna pisownia wyrazów z „nie" przed osobową formą czasownika,
- niepoprawna pisownia cząstki –by z czasownikami.

Trzy błędy drugorzędne liczone są jako jeden błąd rażący. Ten sam błąd powtarzający się w wielu wyrazach liczony jest jako jeden błąd. Brak trzech znaków interpunkcyjnych to jeden błąd.

b) sprawdziany gramatyczne:
bardzo dobry - 100%- 85%,
dobry - 84%- 70%,
dostateczny - 69%- 51%,
mierny - 50%- 35%,
niedostateczny – 34%- 0.

Za dodatkowe zadania gramatyczne z rozszerzonego programu nauczania- ocena celująca.

c) wypracowania- wg załączonych poniżej kryteriów prac pisemnych:
-kryteria: treść (p. 6- 1),

celujący	bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający	niedostateczny
- temat wyczerpany i wzbogacony o własne przemyślenia,	- temat wyczerpany i wzbogacony o własne przemyślenia,	- temat prawie wyczerpany, - małe odstępstwa od tematu,	- częściowa zgodność z tematem,	- nawiązanie do tematu,	- praca nie na temat,
- trafny dobór materiału, wykroczenie poza kanon lektur, - brak błędów rzeczowych,	- trafny dobór materiału, uwzględnienie podstawowego kanonu lektur, - brak błędów rzeczowych,	- dobór materiału trafny, ale zawężony, - w zasadzie brak błędów rzeczowych,	- dobór materiału dość ubogi, - nieliczne błędy rzeczowe,	- materiał ubogi lub bardzo ograniczony, - błędy rzeczowe,	- nieprawidłowy dobór materiału, - liczne błędy rzeczowe,
- interpretacja utworów pogłębiona, samodzielna wnikliwa, szeroka, - sądy dojrzałe, - samodzielne oceny, - odczytanie metaforyczne,	- interpretacja utworów pogłębiona, samodzielna, szeroka, wnikliwa, - sądy dojrzałe, - samodzielne oceny, - odczytanie metaforyczne,	- interpretacja samodzielna, poprawna, z prośbą formułowania ocen i sądów,	- interpretacja bez próby formułowania samodzielnych ocen, sądów, ale poprawna,	- interpretacja typowo odtwórcza, powierzchowna, bez wnioskowania,	- interpretacja utworów niezgodna z tematem,

- kryteria: forma (6- 1),

- świadomie wybrana forma, oryginalnie rozwiązana,	- konsekwentna realizacja określonej formy,	- konsekwentna realizacja określonej formy z małymi uchybieniami,	- realizacja formy bez głębszej jej świadomości,	-elementy formy,	- brak świadomości formy,
- kompozycja uporządkowana, logiczna, - literackość wypowiedzi, oryginalność,	- wypowiedź kompozycyjnie spójna, przejrzysta, z elementami oryginalności,	- wypowiedź spójna, logiczna, poprawna, ale pozbawiona oryginalności,	- kompozycja lekko zakłócona, lekko zachwiane proporcje, ale całość wypowiedzi logiczna,	- wyraźnie zakłócona kompozycja (np. zbyt długi wstęp, brak zakończenia), - brak spójności i logiczności,	- brak spójności i logiczności,
- styl podkreślający indywidualność piszącego, obrazowy, - składnia urozmaicona, - bogactwo języka,	- styl urozmaicony, bogaty, barwny, - bogactwo języka,	- styl poprawny, zróżnicowany, - składnia poprawna,	- małe zróżnicowanie stylistyczne, - słownictwo niezbyt bogate, - niepoprawność składniowa, która nie utrudnia zrozumienia,	- ubogie, ale poprawne słownictwo, - błędy składniowe, które nie wykluczają zrozumienia tekstu,	- ubogie słownictwo, liczne powtórzenia, - błędy składniowe wykluczają zrozumienie tekstu,

- kryteria: technika (6- 1),

- praca wzorowa pod względem układu graficznego, - praca estetyczna, - pismo czytelne, kształtne,	- układ graficzny poprawny,	- układ graficzny z błędami (np. akapitowanie),	- poważne błędy w układzie graficznym (akapity, margines),	- brak świadomości sensu układu graficznego,
- język i ortografia bezbłędne, ewentualnie dopuszczamy: - 1 błąd językowy, - 1 błąd ortograficzny, - 1 błąd interpunkcyjny na stronę.	- pojedyncze błędy językowe (np. 1 na stronie), ortograficzne (1 na stronie).	- nieliczne błędy językowe (2 na stronie), - błędy ortograficzne (2 na stronie), - kilka błędów interpunkcyjnych.	- sporo błędów językowych (3- 4 na stronę), - liczne błędy ortograficzne (3 na stronę), - liczne błędy interpunkcyjne.	- wiele błędów językowych utrudniających zrozumienie tekstu, - liczne błędy ortograficzne.

d) wygłaszanie tekstów- recytacja:

- kryteria oceny w skali 0- 2 pkt.

1. Pamięciowe opanowanie utworu.
2. Zrozumienie tekstu.
3. Interpretacja uczuciowa.
4. Intonacja, akcenty.
5. Postawa, zachowanie recytatora.

e) wypowiedź ustna:

- kryteria:

1. Sprawność i poprawność językowa.
2. Adekwatność odpowiedzi do pytania.
3. Jakość wiadomości zawartych w odpowiedzi.

f) prezentacja grupowa:

Arkusz oceny prezentacji grupowej

Kryteria	gr. I	gr. II	gr. III	gr. IV	gr. V
wartości merytoryczne					
forma przekazu					
wykorzystanie różnych środków technicznych					
oryginalność i atrakcyjność przekazu					
zaangażowanie uczestników grupy					
właściwe wykorzystanie czasu prezentacji					
suma punktów					
ocena					

Punktację ustala nauczyciel i uczniowie w zależności od rodzaju prezentacji.

g) zeszyt przedmiotowy:

- kryteria:

bardzo dobry	- zeszyt bardzo staranny, - pełne notatki, - brak błędów przy przepisywaniu z tablicy, - duża estetyka,
dobry	- zeszyt staranny, - pełne notatki, - nieliczne błędy,
dostateczny	- zeszyt w miarę staranny, - niewielkie braki w notatkach, - błędy przy przepisywaniu z tablicy (dość liczne),
dopuszczający	- zeszyt niestaranny, - braki w notatkach, - liczne błędy przy przepisywaniu,
niedostateczny	- zeszyt niestaranny, - brak notatek, - bardzo duża liczba błędów.

h) aktywność uczniów na lekcjach:

- za poprawną odpowiedź uczeń otrzymuje plusa, pięć plusów to stopień bardzo dobry.

Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do lekcji trzy razy w semestrze. Następne nieprzygotowanie to ocena niedostateczna.

III Zasady klasyfikacji semestralnej i rocznej

Wystawiona ocena śródroczna i roczna jest średnią ważoną ocen cząstkowych, przy czym ustala się następującą wagę ocen: praca klasowa, sprawdzian gramatyczny, konkurs polonistyczny – 2, pozostałe -1.

Średnia powyżej 4,60 umożliwia uczniowi uzyskanie bardzo dobrej oceny śródrocznej lub rocznej z przedmiotu. Analogicznie traktujemy pozostałe śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne.

Na ocenę końcoworoczną składają się wyniki uzyskane w obu semestrach.

IV Sposoby gromadzenia informacji o uczniu:

- zeszyt klasowy do wypracowań i dyktand,
- sprawdziany gramatyczne,
- testy,
- wypracowane materiały z pracy zespołowej,
- karty samooceny różnego typu.

Karta samooceny (do konkretnego tematu)
Refleksja

…….
data

…… ……
imię i nazwisko ucznia klasa

Temat lekcji……
……
Co dzisiaj zaobserwowałem?……
……
……
……
Czego się nauczyłem?……
……
……
……
Co spowodowało, że się tego nauczyłem?……
……
……
……
Co pomogłoby mi uczyć się więcej, szybciej, bardziej interesująco?……
……
……
……
Co mi przeszkadzało w uczeniu się?……
……
……
……

Co nowego zauważyłem w swoim sposobie uczenia się?…….
……
……
……

V Sposoby informowania uczniów i rodziców o przedmiotowych osiągnięciach, postępach i zagrożeniach:

- prezentacje prac uczniowskich,
- prezentacje osiągnięć uczniów w czasie spotkań z rodzicami,
- wyniki konkursów pozaszkolnych, szkolnych, klasowych,
- rozmowy indywidualne ,
- karty samooceny ucznia,
- proponowane oceny pozytywne z przedmiotu wpisywane są przez nauczyciela na dwa tygodnie przed posiedzeniem klasyfikacyjnym RP i umieszczane w e-dzienniku,
- nauczyciel wpisuje klasyfikacyjne oceny z przedmiotu do e-dziennika na tydzień przed posiedzeniem RP,
- o przewidywanych ocenach niedostatecznych śródrocznych i rocznych uczniowie i rodzice będą informowani przez wychowawców na miesiąc przed klasyfikacyjnym posiedzeniem RP,
- rodzice otrzymają informację na piśmie. Informacja musi być przez rodzica podpisana i przez ucznia zwrócona wychowawcy. Dodatkowa informacja powinna być zamieszczona w e-dzienniku,
- oceny klasyfikacyjne śródroczne rodzic otrzymuje zapisane na kartce z podpisem wychowawcy na spotkaniu podsumowującym pierwsze półrocze. W przypadku nieobecności rodzica wychowawca przekazuje kartkę z ocenami klasyfikacyjnymi przez ucznia, który następnie zwraca ją podpisaną przez rodziców.

VI Sposoby poprawiania wyników niekorzystnych:

- uczeń może jednorazowo poprawić jedynie ocenę z pracy klasowej (w terminie 14 dni od chwili oddania pracy), przy czym obie oceny nauczyciel umieszcza w e-dzienniku i uwzględnia przy klasyfikacji semestralnej czy końcoworocznej,
- uczniowie nieobecni na pracy klasowej piszą ją w pierwszym dniu, w którym odbywa się kolejna lekcja przedmiotu, a w przypadku dłuższej nieobecności w ciągu 1 tygodnia na lekcji ustalonej z nauczycielem,
- nieusprawiedliwiona nieobecność na poprawie jest równoznaczna z uzyskaniem oceny niedostatecznej,
- uczeń ma możliwość poprawy oceny śródrocznej i końcoworocznej z danego przedmiotu, jeśli średnia ocen waha się między dwiema sąsiadującymi ocenami,
- poprawa powinna odbywać się w ciągu tygodnia od wystawienia oceny proponowanej,
- semestralna ocena niedostateczna z przedmiotu powinna być poprawiona przez ucznia w ciągu miesiąca w formie pisemnej.